

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ

„ЛИТЕРАТУРОВЕДСКИ И ЛИНГВИСТИЧНИ АСПЕКТИ ПРИ АНАЛИЗА НА ЛИТЕРАТУРЕН ТЕКСТ“

По инициатива на Културно-информационния център на ГДР в София и на Катедрата „Немска филология“ при ВТУ „Кирил и Методий“ и във връзка със заседанията на двустранната комисия по германистика ГДР—НРБ от 14—16. X. 1986 г. във Велико Търново се състоя научна конференция на тема „Литературоведски и лингвистични аспекти при анализа на литературен текст“. В нея участваха с доклади над 40 научни работници и преводачи (15 от ГДР и Унгария). Бяха изнесени шест пленарни доклада, а за разискванията и съдокладите бяха предвидени три работни групи: „Литературоведски аспекти на анализа“, „Текстлингвистика и интегративен анализ“, „Проблеми на превода“. Конференцията приключи с разговор около кръглата маса. Съобразно с научния профил на сп. „Литературна мисъл“ в настоящото изложение се реферират само изказванията, отнасящи се пряко до проблемите на литературознанието.

Пленарни доклади: *Проф. Г. Лерхнер* (Хале) проследи взаимоотношението между „Литературен текст и литературен дискурс“ (тук „дискурс“ в смисъл на „текста в полето на социалната комуникация“). Убедително доказаните характеристики на литературната комуникация дават основание за разглеждането ѝ като самостоятел тип речеви акт. С оглед на спецификата на художествения текст *проф. А. Натев* (Институт за литература — БАН) изложи систематично факторите, обуславящи „Художествената композиция като свързващо звено между текста на произведението и контекста на неговата рецепция“. Тяхното съблюдяване облекчава адекватното възприемане на творбата и представлява съществен ориентир в методологическите търсения на литературознанието. *Проф. Х. Г. Вернер* (Хале) разгледа „Структура на драматичната фикция“ и отношението ѝ към реалиоисторическата събитийност“. Предвид оригиналността на всяка една творба авторът посочи като основна цел на литературния анализ обединяването на литературноисторическия синтез и поетологическата оценка. *Проф. У. Хойкенкамп* (Берлин) проследи „Значението на литературния жанр за интерпретацията на текста“, за да подчертае чрез примера на Брехтовата рецепция

на Хайне взаимоотношението между архетип и конкретно произведение, както и историческата обусловеност на всяка литературнокритична оценка.

Секция „Литературоведски анализ на текста“: Въз основа на метакомуникациите в текста и тяхната йерархична съподчиненост *к. ф. н. Е. Данков* (В. Търново) предложи в доклада си „Методологически съображения при анализа на литературен текст“ структурен модел, обединяващ синтаксиса, семантиката, прагматиката и сигнификатиката в системата на семиотиката. Докладът на *д-р А. Бернат* (Сегед) „Към интерпретацията на действието в литературните текстове“ проследи разликата между „света в текста“ и „света на житейския опит“, за да докаже, че по теоретичния си статут интерпретациите са обяснения на текстовия свят и снемат в себе си принципите на естетическия конструкт. Тази методологическа постановка използва *д-р К. Чури* (Сегед), за да сподели възгледите си „За съпоставянето на различни обяснения на текстовия свят“, сравнявайки интерпретации на стихотворението „Метро“ от Г. Бен. „От словото към мястото в историята“ на новелата „Ленц“ от Г. Бюхнер разгледа *д-р П. Кубишек* (Хале); основният херменевтичен принцип, означен тук като спирала, подхожда индуктивно към произведението и разкрива веригата лексема — нейните значения — синтактичен строй — текст — цялостно творчество на автора и биографични данни — литературноисторическа ситуация в синхронен план — отношението между автор, текст и реципиент в диахронен план. Необходимостта от интегративен подход към литературния анализ доказаха *Н. Георгиева* и *Д. Банков* (София) в доклада си „Максимата и нейният последен френски автор Вовнарг“, като изведоха и обосноваха спецификата на жанра от лингвистична, естетическа и литературноисторическа гледна точка.

Докато горепосочените доклади бяха ориентирани към дискусия на методологията, то някои от участниците в конференцията се посветиха на жанровите особености на литературния анализ. На примера на романи от Кафка, Бобровски, Кристоф Хайн и Фолкер Браун *к. ф. н. П. Ангелова* (В. Търново) изследва „Парадигматичната структура и семантичните връзки“, на които почива взаимоотношението между полифоничност и процесуално разгръщане на сюжетното действие в нелинейното повествование. Конотативната йерархия на литератур-

ния текст анализира *к. ф. н. Н. Бурнева* (В. Търново) в доклада си „Детство — образци и речни модели“: отношението между речта на персонажите, на разказвача и в метатекста обуславя литературно-комуникативната действителност на прозата от Криста Волф. *К. ф. н. К. Петров* (В. Търново) разгледа формалиотематичните особености на комедията и определи драматичния конфликт като „Жанроворазличителният белег на комедията и изходна точка за анализа на текста“.

Редица съдоклади бяха обединени от стремежа да се изследват съвременните измерения в рецепцията на мита. В доклада си „Митопоетика и научна фантастика в американския роман от 60-те години“ *И. Кръстева* (В. Търново) се спира на пародийното и иронично претворяване на мита за Великото начало у Хелър и Вонигът, за да докаже промяната на неговата функция от афирмативна в идеологическо-критична. Изследването на *к. ф. н. Н. Звезданов* (В. Търново) „Фолклорно-демоничното начало в митотворчеството на Гогол и Булгаков“ разкри пространствено-времевата структура на една тристепенна вселена, в която демоничните герои възхождат към митологемата „всевичащото око“. *В. Русева* (В. Търново) обясни с „Митологични модели в лингвистичната организация на Радичковите разкази“ отношението между логика на повествованието, омонимия и митологичен тип номинация. *Л. Костова* (В. Търново) разкри отношението между „Мит и ирония в „Брака на Ада и Рая“ от У. Блейк“, обуславящо жанровата трансформация в менипея, откъдето следват особеностите в рецепцията на произведението.

Литературоведските аспекти на текстовия анализ бяха изследвани и от гледна точка на приноса им към проучването на литературната рецепция. *Д-р Я. Шлевиг* (Лайпциг, сега Културно-информационния център на ГДР) сподели наблюденията си върху „Интерпретацията като литературноспецифична дейност при педагогически насочваната рецепция на белетристични произведения“. От „Иравствените основания на литературния текст и неговия анализ“ *к. ф. н. Р. Давкова* (В. Търново) изведе симетричните отношения между естетическата и нравствената същност в текста, анализа и метаанализа като предпоставка за творческия процес. В съпоставителното си изследване „Към рецепцията на драмите на Г. Хауптман у П. Ю. Тодоров“ *П. Вълчанова* (Варна) разкри композиционни аналогии относно персонаж, драматичен конфликт, драматургичен тип и митологични (библейски) заемки в някои творби на посочените автори.

Многобройното участие в работата на конференцията доказва убедително големия интерес на присъстващите и необходимостта от тази среща, дала възможност за обмяна на професионален опит, за запознаване с работата на колеги от сродни дисциплини (философия и социология), за осъзнаване на общите интереси между филолози, работещи в областта на българската, немската, френската и английската литература. Материалите от конференцията ще бъдат отпечатани в *Годишника ГДР — НРБ*, издаван от Културно-информационния център на ГДР в София (на немски или български език).

Николина Бурнева

SOMMAIRE

Nina Ilièva — La pénétration du thème du „nirvana“ dans la poésie bulgare du début du siècle	3
Bistra Gantchéva — Konstantin Konstantinov — mémorialiste et essayiste	19
Rossitsa Dimtchéva — La satire et la nouvelle (L'oeuvre de Stanislav Stratiev)	34
Emilia Alexièva — L'homme et la nature dans la prose d'Alexandre Kouprine et de Ghéorghii Raitchev	56
Entcho Moutafov — Entre le rétro et la langue moderne (Zweig dans l'esprit des Bulgares)	73
<i>Profils</i>	
Zlatko Tassev — Evtim Evtimov	90
<i>A travers la pensée esthétique mondiale</i>	
Ghéorg Loukatch — Etudes sur le „Faust“ de Goethe	102
<i>Communications scientifiques, souvenirs</i>	
Tzvèta Trifonova — L'Espagne dans la presse bulgare de la Renaissance nationale	131
Ivan P. Tzanov — „Chaque négation ouvrait la voie à une idée nouvelle...“ (Souvenirs d'Ivan Mirchev sur Ghéo Milev)	148
<i>A travers la presse étrangère</i>	
Lu dans les revues littéraires de l'URSS, du Danemark et de l'Autriche	165
<i>Revue</i>	
Edwin Sougarev — Le monde multidimensionnel de la prose moderne („La prose bulgare moderne et les littératures des pays socialistes européens“ — recueil)	170
Vladimir Toromanov — Les „Passions“ de Hristo Stéphanov	173
Krassimir Bararev — „Contribution à la poétique historique de l'épopée et du roman“ de E. Mélétsinski	176
<i>Chronique</i>	
Nikolina Bournéva — Colloque sur „L'analyse du texte littéraire: aspects littéraires et linguistiques“	179

СП. „ЛИТЕРАТУРНА МИСЪЛ“ ПРИЕМА ЗА ПУБЛИКУВАНЕ СТАТИИ С ОВЕМ
ДО 40 СТАНДАРТНИ МАШИНОПИСНИ СТРАНИЦИ — 30 РЕДА ПО 60 ЗНАКА,
В ДВА МАШИНОПИСНИ ЕКЗЕМПЛЯРА (ИЛИ ОРИГИНАЛ И КСЕРОКОПИЕ).
АВТОРИТЕ ДА ПОСОЧВАТ ТРИТЕ ИМЕНА, АДРЕСА И ТЕЛЕФОНА СИ.
РЪКОПИСИ, КОИТО НЕ ОТГОВАРЯТ НА ТЕЗИ ИЗИСКВАНИЯ, НЕ СЕ
РАЗГЛЕЖДАТ ОТ РЕДКОЛЕГИЯТА

Адрес на редакцията: сп. „Литературна мисъл“, ул. „Чапаев“ 52,
бл. 17, 1113 София, тел. 78-31 (вътр. 39-94)

© Институт за литература
при БАН
1987

c/o Jussator, Sofia

Технически редактор *К. Иванова*

Коректор *К. Тошева*

Ладена за набор на 17. II. 1987 г. Подписана за печат на 20. VII. 1987 г. Формат 70/100/16
Печатни коли 11,25. Издателски коли 14,58. **Тираж** 1650. Изд. индекс 11160.
Годишен абонамент 12 лв. Излязла от печат на 4. VIII. 1987 г. Отделна книжка 1,30 лв.

Печатница на Издателството на Българската академия на науките

1113 София, ул. „Акад. Г. Бончев“, бл. 6

Поръчка 1057